

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
 pololetna . . . K 2.—
 četrtletna . . . K 1.—
 posamezna številka 10 vin.

Nefrankirana pisma se
 ne sprejemajo; roko-
 pisi se ne vračajo.

Náša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
 ništvo v Ljubljani,
 Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
 po dogovoru.

Štev. 38.

V Ljubljani, 16. avgusta 1918.

Leto XIII.

Če delavci skupaj drže.

Kaj lahko dosežejo delavci dandanes, če se strnejo tesno skupaj v konzumne zadruge, krasno kažejo podatki in številke iz poročila o 15. zadržnem dnevu Zveze nemških konzumnih društev, ki se je vršil od 17. do 19. junija t. l. — Iz poročila je razvidno, da šteje 2000 sedaj obstoječih delavskih konzumnih društev nič manj kot 3 milijone družin s kakimi 14 milijoni družinskih članov! Blagovni promet Velike nakupne družbe nemških konzumnih društev je znašal celo v pretečenem vojnem poslovnem letu 108 milijonov proti 134 milijonom v prejšnjem letu in čisti dobiček je znašal po znatnih odpisih in varstvenih zalogah še vedno okroglo 1,486.000 mark proti 2,176.000 mark v letu 1916.

Če s temi podatki pred očmi pomislimo na naše domače delavsko združništvo, moramo reči, da smo za konzumno zedružništvo izredno ugodno dobo premalo izrabili. Koliko močnejše bi bilo lahko danes naše konzumno združništvo, kakor je!

Zastonj pa vendar ni šla ta poučna doba mimo nas: Če bi drugega ne bilo, že to je ogromnega pomena, da danes vsak naš mali človek ve, kako velikega pomena zanj so konzumna društva. Vsem nam je jasno, da je naša poglavitna naloga sedaj razširiti in izpopolniti to plat naše reorganizacije.

Postali pa nismo bogatejši samo na spoznanju, tudi v dejanju smo napravili pomemben korak naprej. Prvo ljubljansko delavsko konzumno društvo je začelo ustanavljati podružnice po delavskih krajih. Ta korak je spraval v prvo vrsto vprašanje koncentracije vsega našega konzumnega združništva. Vprašanje je zrelo za odgovor, na voditeljih obstoječih konzumnih društev je, da ga dajo, da se izkažejo, da so časovnim nalogam in potrebam dorasli.

Živahnejše konzumnodruštveno gibanje je zopet jako lepo pokazalo eno reč, ki jo je naše delavstvo vedno poudarjalo,

da namreč med nami ni razrednega nasprotstva, da tvorimo z našim kmečkim in uradniškim stanom pravzaprav enotno fronto. V naša konzumna društva se pridno priglašajo kot člani tudi mali kmečki posestniki, pa tudi uradniške soproge celo iz boljših plačilnih razredov. Ni čuda, saj smo vsi mali, delavni ljudje, sinovi malega, ubornega pa izredno pridnega naroda.

O nahrbtnikih.

Na gorenjskih in dolenskih kolodvorih je jako živahno. Na vlake prihajajo ženske in otroci z napolnjenimi nahrbtniki in vrečami. Iz vseh kretenj se vidi upehanost in izhobenost, z obrazov se jim bere skrb in strah. Boječe izprašujejo, če bodo res prišli orožniki pobirati nahrbtnike. Ne boje se zastonj. Za živila so zamenjali obleko, kar so le mogli še pogrešiti, prihodnje leto sami ne bodo imeli kaj obleči, toda želodec je hud gospod, seveda okrajni glavar ali orožnik je pa včasih še hujši in brez usmiljenja pobere, kar si je delavka ali delavec z največjimi žrtvami in trdom priboril. Žalost in obup si v takih slučajih vsakdo lahko predstavlja.

Zastopniki vlade in uprave zagovarjajo preiskavanje in izpraznjevanje nahrbtnikov s tem, da hodi po deželi vse polno ljudi, ki nahrbtnike grdo izrabljajo. Nakupijo različnega blaga, gredo z njim na kmete in ga oderuško zamenjajo. Kljub vsem mogočim maksimalnim cenam je razmerje cen v popolnem razsulu, nobene stalnosti ni in to se zlorablja. Potem tako nabavljena živila se v mestu zopet pod roko prodajajo za najhujše oderuške cene.

To je vse res. Kriva je temu popolnoma napačna ureditev aprovizacije. Tudi ljudje z večjimi plačami dobe od občinskih aprovizacij tako malo živil, da z njimi, tudi če so za nadaljevanje vojne še tako navdušeni, ne morejo shajati. Skušajo si seveda pomagati. Nekateri, med njimi so tudi državni uradniki, si skušajo s svojim službenim delom pridobiti med kmetovalci prijateljstva in naklonjenosti, ki naj se pokaže v obliki živil, kako ogromno je ta reč že korumpirala naš uradniški stroj, si je malokdo popolnoma na jasnem, drugi pa iščejo pomoči pri omenjenih barantačih. Prazen želodec se tudi pred oderuhom ne ženira, samo če je denar v žepu. Marsikdo

plača rajši še tako visoke cene, kakor da bi sam šel z nahrbtnikom rekvirirati.

Te rane, ki ima svoje kali v napačni ureditvi aprovizacije, tudi pobiranje in preganjanje nahrbtnikov ne bo ozdravilo. Mešetarji in oderuhi z živili so pretkani ptički, že dovolj izkušeni so si nabrali. Preganjanje nahrbtnikov je vse preokorno sredstvo proti njim, silno redko jih zadene, pač pa zadene pogosto delavske žene in matere, ki so se težko odtrgale za kak dan od svoje družine, pobrale vse do zadnje obleke in zamenjale za živila. Med preišljevanjem, kako bodo zopet enkrat nasitil gladno deco, jim pobero nabrana živila. S praznim želodcem in obupa ter žalosti polnim srcem se vračajo k svojim družinam.

Pobiranje nahrbtnikov je najnesocialnejši način reševanja vprašanja naše prehrane, ki ga more zakriviti naša birokracija. J. S. Z. se je pri deželni vladi za nahrbtnike odločno zavzela.

„Naše srce.“

Zadnje čase smo pogosto našli notice po naših dnevnikih o »Češkem srcu« in o njegovih lepih uspehih.

Čehi so namreč preko birokratične aprovizacije sami vzeli v roko skrb za gladne in bedne delavske člane svojega naroda po mestih, industrijalnih krajih in goratih pokrajinah. Ustanovili so »Češko srce«, društvo, ki nabira denar in živež ter ga razdeljuje tam, kjer je potreba največja. Letos je prevzelo tudi akcijo za prebivanje mestnih in delavskih otrok v počitnicah na kmetih. Na stotine čeških otrok iz Prage, z Dunaja, iz Plzna in drugih krajev, je naselilo v kraje, kjer se vsaj za silo še dobi mleko, kruh in mast.

Važnejše kot to, da je »Češko srce« kljub neprestanim rekvizicijam dobilo od kmetovalcev mnogo živil, je dejstvo, da je doseglo s svojo akcijo uspeh tudi glede razmerja med socialnimi razredi. Zbližalo je industrijalno delavstvo in agrarnega kmeta in ustvarilo med njima zaupanje in medsebojno spoštovanje. To zaupanje je narodom posebno v sedanji dobi potrebno. Pri nas nekateri še vedno sejejo razdor med ta dva stanova, kar se ne more nikdar dovolj ostro obsoditi.

Mariborska »Straža« priporoča tudi za nas Slovence podobno organizacijo in piše: »Za vsakega trpina moramo imeti odprto srce, najbolj za svojega rodnega

brata. Pozno je sicer, a ne prepozno. Prihodnja zima bo hujša za revne sloje kakor katerikoli dosedanjih. Zato bi bilo dobro, ako za najhujše čase ustvarimo za revne naše sobrate organizacijo, ki jim bo nudila našo ljubezen in pomoč. Ali se ta organizacija imenuje Slovensko srce ali drugače, ali se ustanovi novo društvo ali vporabi katero obstoječih, to je postranska stvar.

Da se ta misel medsebojne podpore v težkih časih more uresničiti, stavimo svoje nade na našo skupno mater, belo Ljubljano, in na plemenitost našega narodnega ženstva. Kakor hitro pride klic iz naše prestolice, da se naj organiziramo v pomoč naših najbednejših bratov, bo naše ženstvo zaneslo to misel v vsako vas, jo ustvarilo in oživotvorilo.

Tako Straža. Mirno lahko poročamo, da smo s to rečjo že začeli. V okviru Jugoslovanske strokovne zveze smo osnovali pomožno akcijo za gladujoče delavstvo. Odzvalo se je takoj par velikodušnih darovalcev, ki so nam omogočili, da smo v najhujšem času pomagali Idrijcem. Priprave za pomoč delavcem v par drugih krajih so v teku.

Imamo tudi že par izkušenj na tem polju. Najprej so nas napadli socialni demokratje v »Napreju«, da prosjčimo za miloščimo in izpodkopujemo delavski ponos. V »Naši moči« smo napad primerno zavrnil in socialne demokrate poučili o delavskem ponosu.

Izkazalo se je tudi, da vez med Pomožno akcijo in Jugoslovansko strokovno zvezo ne sme biti pretesna. Strokovnega dela imamo toliko, da bi nas ogromno novo delo preveč obremenilo. Nove naloge bi značaj strokovne organizacije utegnili zamaglit. Važna naloga nam je gojitev strokovne zavesti in neprestano povdarjamo proti tistim, ki hočejo videti težišče in središče J. S. Z. v podporah. Ne potegujemo se za tiste, ki bi hoteli priti k nam samo radi novih podpor.

Posebna organizacija je torej na vsak način potrebna, naše delavstvo bo z veseljem sodelovalo, zlasti naše delavke, ki so tudi pri drugih prilikah, kadar se je slovensko ženstvo za kako stvar zavzelo, častno rešile svoj del. Tudi nujna je, če hočemo kaj doseči, zdaj bo čas. Radovedni smo samo, ali bo socialno demokratično delavstvo vztrajalo na svojem stališču, stalo ob strani in čuvalo svoj stanovski ponos, ali bo sodelovalo, mi ne bomo nikogar izključevali.

J. S. Z.

Iz seje Jugoslovanske strokovne zveze dne 6. avgusta 1918. — Pri seji je prišlo na razgovor najprej, kako postopajo koroška okrajna glavarstva z našim delavstvom. Z izgovorom na štrajk in na razburjenje delavstva okrajna glavarstva prepovedujejo občne zборе naših skupin, pri katerih se obravnavajo strogo strokovna vprašanja, dočim puščajo socialnim demokratom popolnoma proste roke. Sklenjeno je bilo, poslati notranjemu ministrstvu spomenico o tem čudnem postopanju. Temejlito se je premetrilo žalostno aprovizacijsko razmerje našega delavstva. Odbor za delavsko pomožno akcijo je podal svoje poročilo, ki je bilo odobreno. Soglasno je

bilo obsojeno postopanje nekaterih ljudi, ki smatrajo za svoje najnujnejše opravilo, v sedanjem času v mešanih krajih netiti stanovsko nasprotstvo in sovraštvo med delavskim in kmečkim stanom. Opozarjalo se je tudi na dejstvo, da je splošno aprovizacija v naši deželi veliko slabejša, kakor v drugih kronovinah in opozorilo na to, da mora delavstvo ponovno priganjati poklicane faktorje, da morajo bolje izvrševati svojo dolžnost. Delavci so povdarjali, kako veči nezadovoljnost in razburjenje med delavstvom dejstvo, da delavska aprovizacija ni enotno urejena. V mnogih krajih lahko nudi »Vojna zveza« svojim članom veliko večje ugodnosti, kakor jih morejo nuditi posamezne občinske aprovizacije tistim delavcem, ki ne morejo dobiti vstopa v »Vojno zvezo«. V tem oziru bo treba postaviti aprovizacijo delavstva na drugo podlago in poskrbeti, da bo vse delavstvo enakomerno preskrbljeno z živili in drugimi življenjskimi potrebščinami. Neprestano nam prihajajo pritožbe našega delavstva, da izrablja gospod Kristan »Vojno zvezo« v svoje strankarske namene; to je tembolj obsodbe vredno, ker bi bilo ravno v sedanjem času nujno potrebno, da se nujno opušča vse, kar delavstvo razdvaja in neti razburjenje, ki ga je že itak več kot dovolj.

SKUPINAM IN PLAČILNICAM J. S. Z.

S 1. avgustom so se pričeli pobirati zvišani prispevki, kakor jih je sklenil občni zbor dne 23. junija t. l., in sicer treba plačati na teden za

1. razred 25 vin.,
2. razred 30 vin.,
3. razred 40 vin.,
4. razred 50 vin.,
5. razred 70 vin.,
6. razred 16 vin. (brez podpor).

Opozarjamo blagajnike skupin in plačilnic, da tega ne prezro ter pobirajo zvišane prispevke in jih postavijo v obračun za mesec avgust, ki naj se pošlje centrali obenem z denarjem.

Vodstvo J. S. Z.

Pomožni akciji J. S. Z. za stradajoče delavstvo so darovali: knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič 300 K; poslanec Kobi 100 K; neimenovan iz Borovnice 50 K; neimenovani duhovnik 50 kron; Aljaž Kokelj, župnik, Vurberg, 20 K; N. Stazinski, župnik, Primskovo, 12 K; dr. Ivo Šubelj, Kamnik, 500 K; Feliks Funtek, Šinkovturn, 4 K; Elka in Sonja Kemperle, Hudajužina, 56 K; Ignacij Leben, župnik, Batuje, 10 K.

»Naša Moč«.

Načelstvo J. S. Z. nujno potrebuje sledeče številke »Naše Moči«: letnik IX. št. 4, 5, 6, 7, 8, 37 in 52; letnik X. št. 3, 7, 9, 23, 24, 27, 28, 38, 44 in 45. Kdor ima kako teh števil, ga prosimo, naj nam jo pošlje. Radi poravnamo, kar zahteva za številke, ki jih manjka.

Načelstvo J. S. Z.

SOCIALNI RAZGOVORI J. S. Z. V IDRJI.

Idrija, 9. avgusta 1918. Dne 7., 8. in 9. avgusta 1918 zvečer je priredila Jugoslovanska strokovna zveza socialne razgovor, ki jih je vodil glavni tajnik J. S. Z. tov. Anton Komlanec. Dne 7. avgusta smo obravnavali, kateri duh naj vlada v naši

organizaciji. Začelo se je z voditeljevim uvodom in potem se je vršil razgovor. Večer je trajal dve uri. Reklo se je, da vladaj tisti duh, ki prav pojmuje človekovo osebnost in iz nje izvirajoče delo. Ta duh izvira iz krščanstva. Pravo pojmovanje omogoči šele dejstvovanje duha nesebičnosti in požrtvovalnosti, ki je za blagonosen uspeh vsake organizacije in družbe neobhodno potreben. Dne 8. avgusta se je razpravljalo, kaj in kako naj se dela v naši organizaciji in se je pojasnilo bistvo in namen J. S. Z. Dne 10. avgusta smo obravnavali o mladinski organizaciji.

Iz Idrije. »Naprej« št. 173 z dne 1. avgusta t. l. piše, da so se za delegata S. L. S. in J. D. S., ki sta bila v deputaciji na Dunaju, pobirali prispevki od hiše do hiše. To poročilo je vsaj, kolikor zadeva delegata S. L. S., zlagano. Delegatu S. L. S. je povrnila voznino J. S. Z. in ni bilo treba nikomur v ta namen nabirati prispevkov od hiše do hiše. Če so se pobirali prispevki za delegata J. D. S. to ni naša stvar.

Aprovizacija v Možici. Dne 4. julija 1918., ob štrajku, so primaknili, kakor smo že poročali, pol kg moke in 1 četrt kg fižola na teden. Čez 14 dni so nam odvzeli fižol, zdaj, 8. avgusta, so nam pa zopet odtrgali 1 četrt kilograma moke na osebo tedensko. Rekli so: v enem tednu boste zopet dobili več moke, toliko, kolikor ste jo dobivali prej. Tolažili so nas, da bomo dobili s 15. avgustom prejšnjo količino moke: 9 kg na težkega delavca. Če bi naše želodce znale potolažiti besede, bi že šlo. Dne 7. avgusta 1918 so dajali tudi tu že novi krompir. Dva kg ga je dobila oseba, in sicer je stal kilogram za delavce rudarje 50 vin., za nedelavce pa 80 vin. kg. Kaj bo to: 2 kg krompirja za 14 dni!

Idrija. Kaj je s tobakom v Idriji? Zadržali smo ga dobili 26. junija. Kaj odlašajo zdaj, da ga toliko časa ni. Delavstvo se boji, da bi ga ne prikrajšali za eno delitev. Kdaj ga bomo dobili? Saj ga imajo že precej časa tu.

Zvišanje prispevkov in pomisleki proti njim. (Glas iz Kranja.)

Dejstvo je in to se je konstatiralo na zadnjem glavnem občnem zboru J. S. Z. v Ljubljani, da je imela J. S. Z. l. 1917 znatno zgubo. Če se bo ta zguba ponavljala, potem lahko iztešemo naši organizaciji mrtvaško rakev. Podpora ni glavni temelj ni namen naše organizacije. Podpore izčrpavajo rezervni fond, nam pa je treba močne finančne podlage, da ne omačamo v boju s kapitalizmom. Mi bojujemo boj in če hočemo imeti uspeha, bodimo združeni, ker le združena, organizirana, disciplinirana armada sme upati na uspehe. Torej ne bomo vendar dopustili, da naša zveza propade, in da ne bo propadla, je sklenil zadnji občni zbor zvišanje prispevkov.

Člani najmlajših skupin godrnajo, češ, sami stroški, koristi nobenih. Delavci, delavke, kaj tudi vas tako prevzel vojni duh, da vsak le nase gleda? Ali niste ravno vi, ki tarnate in tožite, kam je svet zabredel, da ni nikjer več usmiljenja, požrtvovalnosti in ljubezni? Prav, preživeti se mora vsak, nujno mora vsak skrbeti, da se onrani, da preživi svojo družino in je kos vsem neznosnim razmeram tega usodnega časa. Toda pomislite na žrtve, ki jih polagate

vsak dan na oltar posameznikov, da se slednji gostijo in pijejo pri obloženih mizah. Še več, celo vaše življenje je na razpolago, da postane žrtev vojne in uropa zopet družine očeta, brata, sina. Armada obubožanih sirot se večja. Poglejte žrtve! In ali ste vi mali posestniki in obrtniki, ki boste kmalu pravi, vredni bratje proletarijata, brali, kakšni davki vas čakajo. Naša organizacija pa tirja od vas vsak mesec par kron. Kaj je danes par kron? Kaj je teh par kron v primeri z navedenimi žrtvami, ki jih molče polagate pred noge višjih? Poglejte in gre se le za vaše zadeve, za eminentno zgolj delavske interese, gre se, da potom velike in močne organizacije zadobite in zavzamete zopet mesto med družbo, ki vam gre po božji in posvetni postavi. Čemu potem malodušnost, godrnjanje? Bilo bi edino prav, da kdor more od vas, žrtvuje in pogreša še več, kar dosedaj mesečno prispeva.

Pomislite, če naredite vi danes načrt, n. pr. izsolati otroka, če nameravate potovati ali romati, kajne če imate s tem še tako blag, pošten in dober namen, vse pade v vodo, če ni denarja. Podobno je z organizacijo. Če slednja nima denarja, če nima močne in znatne denarne podlage, kdo neki se je bo bal, kdo upošteval, saj nima bodočnosti, ko je zapisana gotovi smrti. Lahko dobimo denar, če se pustimo pokupiti od kapitalistov, toda kakšen namen in pomen bi imela potem še naša organizacija? Nobenega.

Malo je kar posameznik prispeva s svojim mesečnim doneskom, a ker jih prispeva mnogo, je skupaj vendar nekaj. Isto je z bolniško podporo. Če boste za vsako malenkost, za vsako neznatno bolezen zahtevali od skupine podpore, potem adijo zveza.

Bolniške podpore niso bistven znak naše organizacije, temveč njen glavni namen je: vzgajati člane in skrbeti za izboljšanje njihovih službenih in gospodarskih razmer na temelju krščansko-socijalnih načel. Da ta svoj namen doseže, se poslužuje raznih sredstev. Tako po možnosti raziskuje delavske razmere, posreduje pri delodajalcih in pošilja peticije in deputacije na urade ni zakonodavne zbornice, nudi delavcem tudi pravno pomoč, sploh stoji svojim članom z nasveti in poukom na strani. Če katera skupina ne ustreza v tem pogledu svojim članom, so ti kolikor toliko sami krivi. Oni so udi ene in iste družine, imajo enake pravice in dolžnosti. Torej je njihova krivda, če je skupina zanemarjala svoje dolžnosti in se ni potegovala za koristi članov. Vsak član naj hodi k sestankom in stavi tozadevne predloge ali drugim potom, bodisi po predsedniku ali odborniku izrazi svoje želje in zahteve. Če se pa član ne posluži te pravice in prilike in samo za plotom kriči in zabavlja, potem naj se lepo na prsi trka in moli konfiteor. Skupina prireja večkrat poučna delavska predavanja, shode, veselice, izdeja svoj list, in kratkoma skrbi, da se člani prenovijo in opomorejo. Eden ne zadnjih a nikakor tudi ne prvih sredstev so torej bolniške podpore. Z ozirom na te ima posamezna skupina dolžnost, pomagati v slučaju bolezni. Imaš pa tudi ti dolžnosti do skupine ali bolje rečeno do splošnosti, do vsega delavstva in o teh svojih dolžnostih glej in beri svojo člansko knjižico. Naj ti

preidejo pravila J. S. Z. v kri in meso!

Iz vseh tvojih dejanj in besed naj pa seva edinstvo in ljubezen. Oznanjuj povsod v duhu Kristusovem evangelij ljubezni in bratstva, ker s tem izpolnujemo božjo voljo, da bi bil čimprej na zemlji en hlev in en pastir. Če se ne bo delavec duševno regeneriral, prerodil, če niti on ne bo poznal nobenih načel, torej če ne bo znal za pot in smer, katera naj bi mu bila zvezda vodnica pri vseh korakih in dejanjih, potem zastoj vsak apel, vse sklicevanje na delavsko solidarnost, na bratstvo in ljubezen. Ker on ne bo nič boljši, ko pride do korita, kot so danes oni, nad katerimi se jezimo, katerim v bran smo ustanovili svojo organizacijo.

Po bridkih skušnjah svetovne vojne, tega sadu breznačelne politike, nemoralnega sveta ne bomo nikdar nehali klicati delavstvu: **prerodimo se!** Drugače delavsko kraljestvo ne bo nič boljše kot kraljestvo kapitalistov. Malo je dovzeten delavec danes, ko se bori, resnično bori za vsakdanji kruh, za take nauke in opomine, toda zato še niso vsa ta razmotrivanja neupravičena. Če začnemo in če prerodimo eno delavsko srce, ako vcepimo samo nekaterikom pravega duha, potem bo živela naša organizacija, rastla bo in imela tudi pomen in pravico do življenja. Kar pa posameznik denarno prispeva, pomaga k močni zgradbi hiše, ki bo kljubovala vsem viharjem, vetrovom in drugim katastrofam.

Idrija. V nedeljo, dne 4. t. m., se je vršil shod, sklican od del. sveta, na katerem je ta poročal o delovanju in uspehih svojega delovanja. Videlo se je, da je nekaterim soc. dem. delavska korist pristranska, glavna pa strankarska in pod to krinko osebna. Nimamo namena dajati s tem dopisom kakega povoda razdoru delavstva, ker vemo in smo prepričani, da edino v edinstvu in slogi je moč in rešitev delavstva. Zato je potrebno, da si pošteno in odkrito kot možje pogledamo v oči in si priznamo, da kdor sedaj v tem času seje razdor med delavstvo, je izdajalec delavstva in kot tak najhujši sovražnik delavcev. Tega prepričanja nismo samo mi, ampak poudarja to potrebo večina stradalajočega delavstva. — Pečati se hočem z nekaterimi točkami. Vprašam, kako je prišel predsednik delavskega sveta do izjave, da del. svet odloži svoje mandate? Znano je še vsakemu rudarju, da je krajevni odbor oziroma rudarska zadruga na shodu 7. julija podala izjavo, da odstopi in je predsednik rudarske zadruge svetniku Strgarju, načelniku c. kr. revirnega urada v Ljubljani, sam osebno ob navzočnosti celega del. sveta to izjavil in je delavstvo namesto tega izvolilo delavski svet, kateri ga ima zastopati pri vseh oblastvih. Da se je govorilo o tem odstopu delavskega sveta, je res, prišlo pa ni do nikakega sklepa ter take izjave kar tako samovoljno tudi predsednik nima in jih podajati oziroma v imenu celega del. sveta izjavljati ne sme. Mi pa zahtevamo in z nami večina delavstva, delavski svet ima ostati in vso stvar delavstva naprej voditi in delavstvo zastopati, dokler se ne izvoli nov krajevni odbor (rud. zadruga), ker delavstvo nikakor ne sme biti brez zastopstva. Kaj je dalo povod temu, ve že predsednik in kaj da se mu je tako mudilo to čast odlagati. Tudi tega pač ne verjamemo, da

bi se bil odgovornosti in truda oplašil in to že sedaj, ko niti rešitve zahtev o štrajku še nimamo. Omeniti mi je tudi treba, vse prav, če delujete za svojo organizacijo, ni pa prav, če vidite v slogi in edinstvu delavstva pošast, katere se plašite. Mi se tega ne bojimo in smo čisto drugačnega prepričanja in smo prepričani, da edino sloga pripelje delavstvo do tega, da spozna, kaj je posameznik: namreč bilka, kateri vsak rahel piš preti z uničenjem. Mi člani J. S. Z. se tega najmanj strašimo in vemo, da s slogo privedemo delavstvo k zavesti organizacij, prepričani smo, da, kar je krščansko mislečega delavstva, pristopi v našo organizacijo. Ne lovimo članov po receptu razvpite agitacije, ker dobro vemo, da hipno navdušenje tudi hipno poneha in o tem nimajo soc. dem. tudi največkušenj. Ne zavidamo vam članov, ker vemo, da teh, ki so vam naklonjeni, mi nikdar ne dobimo in jih tudi ne lovimo, pač pa bodite tudi vi toliko poštene in vedite, da teh, ki so našega mišljenja, ne dobite vi. Glavna naloga nam je, delovati za izboljšanje in izobrazbo delavstva, potem pride agitacija, kar pa pri izobraženem in zavednem delavstvu odpade in s tem odpade nemalo truda in stroškov, kar se vse lahko porabi v drug potreben namen za korist delavstva. Torej nikar se plašiti pošasti, katerih ni.

Črni teden.

Največja navijalka cen: država, nam je napovedala in deloma že tudi izvedla podraženje raznih stvari. Najhujše je udarila nas delavce in delavke, ker je zvišala cene kruhu in moki. Kruhu in moki je zvišala država cene za 150 odstotkov, do 100 odstotkov cene moki za kruho in kruhu približno za 80 odstotkov. Potom dragega in skrajno nerodno upravljanega žitnega prometnega zavoda upa država odreti državljane za približno 1100 milijonov kron.

Zvišala je država, kakor pripovedujemo drugod, s 1. septembrom tudi tovarnične pri državnih železnicah in bo pridobila na ta način vsaj 400 milijonov kron. Obenem se zvišajo s 1. septembrom poštna in brzojavna pristojbina, kar bo prineslo državi okroglo 63 milijonov kron.

Z enim udarcem si je torej pridobila vlada 1563 milijonov kron. Vojska, to je že res, požira velikanske izdatke, še več, kolikor bi bilo potrebno, ker se posebno varčno v armadi ni in se ne gospodari. Toda prehudo je, ker je davčni vijak udaril najbolj po revežih, ki jih je največ. Naša vlada je prelena, da bi iskala kritja pri bogatih slojih in da bi čuvala reveže. Enotavno je izjavila, da bi bilo pretežavno za njo in da nima dovolj sil, s katerimi bi razdelila prebivalce v primerne davčne skupine.

Ob strašnem povišanju najpotrebnejših živil protestiramo. Protestiramo, ker ravno država najhujše draži in navija cene, kjer jih le more. Čim dlje traja vojska, tim bolj prihaja narodno premoženje v last posameznikov, ki jih mora vlada poznati in ki jih tudi pozna, a se jih boji in ne išče dohodkov pri njih. Zakaj se ne obdavčijo primerno tisti, ki jim je nakopila vojska milijonov in milijonov? Vlada se tistih par sto kapitalistov bolj boji, kakor milijonov in milijonov, ki se poglabljajo v ve-

dno večjo bedo, revščino in v obup: pravih povzročiteljev ruskih dogodkov. Tam, kjer znajo zasledovati tudi med vojsko zdravo politiko: v Angliji in v Združenih državah so naložili pretežno večino vojnih bremen bogatašem, pri nas jih pa nalagajo — revežem.

Vun z našimi pravicami!

Kako sodijo obrtna sodišča. § 17. trgovsko pomočniškega zakona določa, da pristoji stalnim nastavljenecem vsakoletni 1 do 3tedenski dopust, tekem katerega pristoji seveda nastavljenec ista plača, kot če bi bil v službi. V nekem konkretnem slučaju je tožil trgovski pomočnik za odškodnino za čas, ko mu je pristojal dopust, pa tega dopusta ni izrabil. Obrtno sodišče je razsodilo, da mu ne pristoji nikaka odškodnina, češ da je pravica do dopusta ugodnost za delojemalca in skrb za njegovo zdravje. Če se delojemalec te ugodnosti in pravice ne posluži, nasprotuje bistvu te ustanove, da bi se bodisi pogodbeno ali molče dogovorila kot nadomestek posebna odškodnina z ozirom na to, da so dopusti uvedeni in se dovoljujejo tudi po drugih obratih, v katerih je zaposleno delavstvo, in je prav, da je delavec poučen, kake pravice mu pristojajo. Dopust, kjer je zakonito uveden, se mora torej zahtevati, drugače izgubi delojemalec pravico do njega. Če se pa dogovori namesto zakonito pristojnega dopusta odškodnina v denarju, takšna odškodnina ni iztožljiva.

Odpust iz dela zaradi razžaljenja časti. V neki dunajski tovarni je bila delavka, ki je prišla nekoliko prepozno na delo, od svojega predpostavljenege »mojstra« karana. Odgovorila mu je pa: »Če pridem pozneje, je pa tudi tako.« S temi besedami se je čutil mojster razžaljenega ter je delavko odpustil brez odpovedi opiraje se na določbo § 82. obrtnega reda. Vслед tožbe delavke je obrtno sodišče razsodilo, da mojster ni bil upravičen k odpustu brez odpovedi, ker te besede, četudi so bile nedostojne, še niso bile »huda žalitev časti«, katero navaja zgornji paragraf kot vzrok za takojšnji odpust.

Doklada in delavec, ki je službo odpovedal. V Brnu je delavec v neki predilnici odpovedal službo. V tem času je pa tovarnar sklenil dati delavcem tedensko doklado 3 K. Vsi delavci so to doklado dobili, le delavec, ki je imel službeno odpoved, ne. Vслед njegove tožbe mu je obrtno sodišče prisodilo dotični znesek s sledečo utemeljitvijo. S tem, da je tovarnar vsem delavcem plačo tedensko za 3 K zvišal, je priznal, da je njih delo toliko več vredno. Ker je imel dotični delavec enako delo kot ostali vrstniki, mu gre tudi enaka pravica.

Pritožbe glede izstavljenega spričevala. Neki delavec je tožil za odškodnino, ker ni dobil pravilno izstavljenega spričevala. Tožbo je pa vložil šele čez šest tednov po izstopu iz službe. Obrtno sodišče je razsodilo, da ima delavec v takem slučaju vložiti tožbo po določbi § 80. obrtnega reda najkasneje tekem 4. tednov in je vслед tega tožba zastarela.

Delavec, ki je nastavljen v kakem obratu, pa je vpoklican, nima pravice zahtevati plačila za odpovedni rok. Delo-

dajalec je izročil vojaške službe začasno oproščenemu delavcu vojaško službeni vpoklic in mu izplačal zaslužek. Delavec je menil, da mu gre odškodnina za odpovedni rok. Obrtno sodišče je bilo mnenja, da se je službeno razmerje z vpoklicem nehalo ter delojemalcu ne gre nikaka odškodnina.

Uvedba popolnega nedeljskega počitka brivcev na Kranjskem. Z ozirom na pomanjkanje delavskih moči in z ozirom na to, da je bilo treba dajati pomočnikom na delavne dni nadomestni počitek, so se člani deželne zadruga brivcev na občnem zboru dne 16. julija zjedini in soglasno sklenili, da uvedejo od 1. avgusta 1918 popolni nedeljski počitek in da z istim dnem cene za potrežbo primerno zvišajo. Pričakovati je, da bodo cenjeni naročniki in obiskovalci brivnic sedanji položaj brivskih mojstrov videli in smatrali uvedbo popolnega nedeljskega počitka in zvišanje cen sedanjemu času za neobhodno potrebno. Ker zdaj itak po vseh obratih, trgovinah in pisarnah nedeljsko delo počiva, je primerno, da se nedeljski počitek vpelje tudi pri brivskem obrtu. Vслед sklepa občnega zbora zadruga je potrežba v nedeljah tudi izven brivnice, bodisi po mojstru samem, kakor tudi od pomočnikov nedopustna, ker drugače nima sklep nedeljskega počitka nobenega pomena. — Člani zadruga v mestu, kakor na deželi, so primorani se omenjenih sklepov držati, ker ima v nasprotnem slučaju zadržno načelstvo pravico, jim naložiti kazen in globo v znesku 20 kron. Načelstvo deželne zadruga brivcev prosi vse častite obiskovalce brivnice, da od 4. avgusta dalje ob nedeljah ne posešajo več brivskih lokalov in sicer tudi v tem slučaju ne, če bi se kdo izmed članov ne držal sklepov zadruga in da bi imel brivnico še dalje ob nedeljah odprto. Takega člana naj slavno občinstvo samo obsodi, ker je obsodbe tudi vreden, če noče poznati discipline in reda zadržnega vodstva in kolegijalnosti svojih tovarišev.

Krvoses kapitalizem.

Znamke se podraže od 1. septembra tega leta naprej. Navadna pismena znamka bo veljala 20 vin., dopisnice pa 10 vin. Tudi telefonske pristojbine se podraže. Draginja se priznava torej celo v naši državni finančni upravi, le nekateri podjetniki se je še ne zavedajo in bi kljub neznosni draginji radi plačevali svoje uslužbence kot vojno. V to vrsto spadajo celo podjetja, ki jim vojna izborna nese. Z manj kot 10 K na dan se danes najskromneje pri sedanjih aprovizijskih razmerah ne da živeti! Pa vprašajte naše tovarniške delavce in delavke, koliko jih ima to plačo.

Novo povišanje cen tobačnih izdelkov. Dunajski listi poročajo, da namerava tobačna režija zopet povišati cene tobačnim izdelkom kmalu po novem letu 1919. Od kar traja vojska, so se povišale cene tobaku 1. oktobra 1915, 1. junija 1916, 1. marca 1917 in 15. januarja 1918. Ravno na zadnjem mestu ne stoji navijalec cen: država.

Povišanje železniških prevoznin. S 1. septembrom se bodo povišale tovarnine na vseh železnicah za 70 odstotkov, za premog pa za 40 odstotkov.

— **Ti pa znajo.** »Nova Doba« poroča: Dne 26. julija ob 5. uri popoldne so izvršili v pristanišču sv. Dujma v Splitu drzno tatvino vojaškega bencina. Tu je stražil vojak, kar se pripeljejo neki narednik z dvema vojakoma. Ustavijo voz, izstopijo, vojaku-stražniku ne rečejo niti besedice, nalože štiri sode bencina in se odpeljejo. Vojaku se niti sanjalo ni, da bi se v tem slučaju šlo za kako tatvino. Šele čez par dni so odkrili tatvino bencina. Sedaj zasledujejo mojstrske tatove.

— **Poročil se je včeraj dne 12. t. m. na Čatežu ob Savi starešina »Danice« Andrej Veblé, bivši koncipijent pri dr. Benkoviču, sedaj v vojni službi.**

— **Ker tudi steklenic primanjkuje, obveščamo p. n. občinstvo, da naj prinese v lekarne prazne steklenice za medicine in kapljice s seboj, ako hoče kupiti omenjena zdravila.**

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

Sorbenje, garje, lišaj, hraste. Najzanesljivejšo sredstvo proti temu je „**PARATOL**“ domače mazilo. Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 5.— dvojni lonček K 9.— **PARATOL-PRASEK** varuje občutljivo kožo. Skatija K 3.— Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri **PARATOL** delavnici lekarnarja **ULMER** Budapešta VII-21. Rózsa-utca 21.

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO U LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ letih v odsekah ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{4}$ ‰.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki rcprezentujejo jamstvene glavnice za 6,089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti štev. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.